

ALMENNU SKATTALISTARNIR

Í januar í ár setti norska stjórnin nýggjar reglur í verk. Nú mást tú leggja elektronisk spor eftir teg, um tú ynskir at kanna, hvat onnur hava galdið í skatt. Hesi fáa síðani eina fráboðan frá skattavaldinum um, at tú hevur kannað skattaupplýsingar teirra.

Rákið í Noregi gongur tó tann vegin, at skattalistarnir verða tiknir av alnetinum. Høgrafløkkarnir, ið nú sita við valdið, hava ferð eftir ferð lagt fram uppskot, um at forbjóða almennari kunngerðing av skattalistunum. Spurningurin er, um teir gera nakað við tað, nú teir sita við valdið.

liga endamáli. Vit fáa øll skattauppggerðina senda til okkara, so vit lættliga kunnu kanna, um hon er røtt. Vit fáa enntá eina kladdu tilsenda, sum vit sjálvi verða biðin um at rætta. So týðningurin av at hava eftirlit við sínum egnu upplýsingum er burtur, vilja tey vera við. Eftir eru so einans grundgevingarnar fyri at hava eftirlit hvør við øðrum. Tó so, siga tey, skattaútrokningarnar eru so torgreiddar, at tað er ógjørligt hjá leikfólki at meta um, hvørt skatturin hjá hesum ella hasum er rætt útroknaður. Harumframt er tað

einans skattskylduga inn-tøkan, ið verður uppgivin, og ikki hvussu nógvann skatt viðkomandi rindar. Harvið er móguleikin fyri samanbering burtur, og ilt er hjá fólki at meta um, hvat rættvísi er í skattaútrokningunum.

Sofus Johannesen vísir eisini á, at skattskylduga inn-tøkan sigur lítið um, hvussu nógvur skattur verður goldin. Serliga eru tølini misvisandi, um viðkomandi arbeiðir uttanlands, við tað at ymiskar skattareglur eru galdandi fyri ymiskum londini, og í fleiri førum er stórus móguleiki fyri, at viðkom-

andi ongan skatt hevur rindað í Føroyum.

Ein annar spurningur kemur eisini á breddan, atlit at rættinum til eitt privatlív. Eru tíni figgjarligu viðurskipti ikki ein privat søk? Hvat kemur tað øðrum við, hvørja løn eg havi vunnið mær og hvat eg rindi í skatti? Í kjakinum í Noregi hevur verið ført fram, at almennu skattalistarnir eru eitt brot á grein átta í evropsku mannarættindasáttmálanum, ið viðvíkur rættinum til virðing fyri privatlívnum og familjulívnum.

Evropiski mannarættindasáttmálin sigur, at

ein og hvør hevur rætt til virðing fyri sínum privatlív og familjulív, sínum heimi og sínum samskipti. Harnæst staðfestir sáttmálin, at tað er ikki loyvt almennum myndugleikum at gera nakað inntriv í hendan rætt, uttan so, at hetta er neyðugt við atlit til trygd landsins, trygd tess almenna ella landsins figgjarligu vælferð, fyri at fyrbygja óskili ella brotsverkum, fyri at verja heilsu ella moral ella fyri at verja rættindi og frælsi annara.

Atfinnandi røddir vilja vera við, at innlit í privatu

figgjarviðurskiptini hjá einstaklingum, aldrin kunnu fatast sum ein hóttan móti tjóðini, tí almenna ella landsins figgjarligu vælferð, og tí burdu skattalistarnir als ikki verið almennakunngjördir. Tey vísa eisini á, at meðan tað kann vera eitt ávíst eftirlit við teimum ríku í samfelagnum, so kenna tey fátækstu í samfelagnum seg úthongd. Meðan skattalistarnir sjáldan fortelja alla søguna um tey ríkastu í samfelagnum, so er gjørligt hjá øllum at síggja, júst hvussu fátøk, tey fátøku eru.

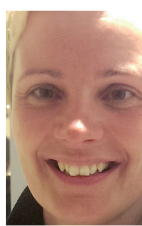
Sum sagt, so liggja skatta-

listarnir frammi á kommunuskrivstovunum kring landið í hesum døgum, til alment eftirlit. Í ellivu dagar kunnu vit øll spáka oman og kanna okkara egnu skattskyldugu inntøku, tað, hjá okkara vinum, foreldrum, starvsfeløgum, stjórum, politikkarum og landsstýrismonnum. Av Snarskivuni í Tórshavn siga tey tó, at almenni áhugin er sera avmarkaður. Tey hava nøkur reglulig vitjandi, sum koma ár eftir ár, men tey eru fá. Harumframt vitja fjølmíðarnir av og á, men alt í alt er áhugin sera lítil.

Sverri Láadal, Tórshavn

Sverri Láadal er glaður um, at skattalistarnir eru almennir. - Teir burdu ligið á alnetinum, sigur hann. Hann vísir á, at hetta er gamalt í Føroyum og soleiðis hevur tað altíð verið. - Hetta er eitt hent amboð, fyri at hava eftirlit hvør við øðrum. Á henda hátt kunnu vit síggja, um samsvar er millum veruligu og uppgivnu inntøkuna, sigur hann. - Tað finnst uttan iva fólki, ið forvinna dupult so nógv, sum almennu skattalistarnir vísa, sigur Sverri Láadal.

Jacklin Durhuus, Tórshavn

Jacklin Durhuus heldur einki galið vera við, at skattalistarnir eru almennir. - Um ein einki skeivt hevur gjørt, hevur ein einki at goyma, sigur hon. Hon ásannar tó, at tað kanska kann vera keðiligt hjá teimum, sum hava høga inntøku, og kann elva til øvund. Hon ætlar sær tó ikki sjálf at kanna, hvat onnur hava forvunnið. - Onnur mugu gjarna vita, hvat eg tjeni, men eg haldi veruliga, at ein hevur ov lítið at gera, um ein tímir at kanna skattaviðurskiptini hjá øðrum, sigur Jacklin Durhuus.